

Sygnatura akt II Ca 1064/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:SSO Marcin Miczke

Sędziowie:SSO Anna Kulczewska-Garcia (spr.)SSR del. do SO Adrianna Brzozowska

Protokolant:starszy protokolant sądowy Monika Kwitowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 stycznia 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w L.

przeciwko Województwu (...)

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 17 maja 2016 r.

sygn. akt I C 109/16

oddala apelację.

SSO Anna Kulczewska-Garcia SSO Marcin Miczke SSR del. do SO Adrianna Brzozowska

UZASADNIENIE

Stowarzyszenie (...) w L. wniosło przeciwko Województwu (...) pozew o zapłatę 10.299,51 zł z odsetkami oraz kosztami procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniesiono m.in., że w dniu 30.06.2014 r. Województwo (...) jako organizator oraz powód jako beneficjent i laureat, zawarły umowę nr (...) o udzielenie vouchera w ramach konkursu „V.”. Voucher w wysokości 60.000,00 zł był przeznaczony na pokrycie wydatków kwalifikowanych związanych z realizacją usługi badawczo-rozwojowej. Wydatki kwalifikowane poniesione przez beneficjenta powinny zostać zwrócone w całości, jeśli ich suma nie przekracza wartości udzielonego vouchera albo częściowo, do kwoty 60.000,00 zł jeśli ich suma jest wyższa niż wartość vouchera. Pozwany nie wywiązał się ze zobowiązania wynikającego z § 3 w/w umowy. Udzielone wsparcie nie pokryło pełnej kwoty 59.080,00 zł wydatków kwalifikowanych poniesionych przez powoda na rzecz realizacji projektu. W 2014 r. powód był po raz drugi laureatem konkursu „V.”. Wcześniej zrealizował projekt w edycji konkursu z 2012 r. Wówczas pozwany udzielił wsparcia voucherem o wysokości 50.000,00 zł zgodnie z wnioskiem o płatność, tj. w pełnej kwocie wydatków kwalifikowanych. Konkurs w 2012 r. realizowany był z projektu systemowego pozwanego pod nazwą „Wsparcie (...)”. Informacja ta zawarta jest w § 3 pkt 5 umowy z 2012 r. Wniosek o płatność złożony po zrealizowaniu projektu w 2012 r. obejmował podatek VAT jako wydatek kwalifikowany i wykorzystywał przyznany voucher w pełnej wysokości 50.000,00 zł, którym rozliczona była faktura wykonawcy w kwocie brutto. Umowa z

30.06.2014 r., stanowi, iż podatek VAT jest kosztem niekwalifikowanym tylko wtedy, gdy Beneficjent ma prawną możliwość odzyskania kosztów podatku VAT (§4 pkt 3 ust.1). Dotyczy to tej części realizacji projektu, która nie obejmuje szkoleń. Beneficjenci niemający prawnej możliwości odzyskania podatku VAT mogą złożyć oświadczenie o braku takiej możliwości i dołączyć to oświadczenie do wniosku o płatność (§4 pkt 4).

Stowarzyszenie nie ma prawnej możliwości odzyskania podatku VAT, więc VAT jest dla Stowarzyszenia kosztem kwalifikowanym. Po zrealizowaniu konkursu, zgodnie z procedurą rozliczeniową Stowarzyszenie przedstawiło Województwu (...) wniosek o płatność w którym, zgodnie z § 4 pkt 3 ust. 1 oraz § 4 pkt 4 w/w umowy, wnioskowoło o całkowity zwrot kosztów realizacji projektu – wraz z podatkiem VAT, a więc o kwotę 59.080,00 zł. Razem z wnioskiem o płatność zostało złożone oświadczenie o braku możliwości odzyskania kosztów podatku VAT. Województwo (...) przelało na konto Stowarzyszenia kwotę 48.780,49 zł, co oznacza że udzielone wsparcie zostało obniżone o podatek VAT. Regulamin konkursu „V.” z 2012 r. został zmieniony. W 2014 r. obowiązywał już nowy regulamin. Zmiany dotyczyły zasadniczo trzech uregulowań: została powiększona wartość Vouchera do wysokości 60.000,00 zł, usługa brokerska została rozszerzona, podatek VAT przestał być kosztem kwalifikowanym. Województwo (...) nie informowało Stowarzyszenia o tym, iż VAT przestał być kosztem kwalifikowanym. Poinformowano jedynie o dwóch pierwszych zmianach. Zmianę o niekwalifikowalności VAT wprowadzono ukradkiem, aby nie spowodować spadku zainteresowania konkursem. Promowano natomiast dwie pierwsze zmiany, które miały zachęcić inicjatywy klastrowe do aplikowania w konkursie. Zainteresowanie konkursem w środowisku klastrowym nie było wysokie. W 2013 r. konieczny był dodatkowy nabór wniosków z powodu niewykorzystania środków w pierwszym naborze. Po wprowadzeniu zmian w regulaminie konkursu okazało się, że nawet osoby zaangażowane w realizację konkursu lub nadzorujące jego przebieg, które w imieniu Województwa (...) podpisały w/w umowę o udzielenie vouchera, nie posiadały wiedzy o tej znaczącej zmianie w regulaminie, pomimo, że regulamin stanowi załącznik do umowy. Regulamin konkursu „V.”, który był rozpowszechniany na stronach internetowych Województwa (...) w latach poprzednich nie zawiera informacji, iż nie obowiązuje już w 2014 r. Wręcz przeciwnie zawiera informację, że dotyczy projektu systemowego pod nazwą: „Wsparcie (...)”. Uprawnione jest więc domniemanie, że ten regulamin obowiązuje w całym okresie trwania projektu systemowego. W umowie z 30.06.2014 r. w § 3 pkt 6 jako źródło finansowania wskazano w/w projekt systemowy. Regulamin konkursu „V.” w § 6 pkt 1 stanowi, iż koszty kwalifikowane obejmują koszt usługi brutto. Umowa z 30.06.2014 r. została podpisana w imieniu Województwa (...) przez pięcioro urzędników Urzędu Marszałkowskiego: Dyrektora Departamentu (...), Naczelnika Wydziału, Radcę Prawnego, Główną Księgową oraz Podinspektora. Krótco przed złożeniem wniosku o płatność, lecz już po wykonaniu projektu pozwany zorientował się, że zawarta z powodem umowa z 30.08.2014 r. przewiduje, iż podatek VAT może być wydatkiem kwalifikowanym. Pozwany w ostatnich dniach września 2014 r. telefonicznie zaproponował zawarcie aneksu do w/w umowy, który miałby wprowadzić niekwalifikowalność podatku VAT. Powód nie wyraził zgody na zmianę umowy. Gdyby pierwotnie zaproponowana umowa miała taką formę rozliczenia projektu to powód nie podpisałby umowy z uwagi, iż nie dysponuje budżetem umożliwiającym pokrycie z własnych środków podatku VAT. Powód nie mógł aneksować umowy i wycofać się z projektu, ponieważ we wrześniu 2014 r. projekt był już praktycznie zrealizowany. Pozostał jedynie do sporządzenia raport końcowy. Powód jest organizacją działającą na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. Osoby pracujące w Zarządzie oraz przy realizacji statutowych zadań powoda wykonują swoją pracę jako wolontariusze. Budżet powoda pochodzi wyłącznie ze składek członkowskich oraz dobrowolnych datków przedsiębiorstw. Projekt badawczy wykonany w ramach konkursu „V.”, który nie zakłada prefinansowania został zrealizowany ze środków pożyczonych na ten cel od Miasta L.. Umowa z 30.06.2014 r. o udzielenie vouchera stanowi załącznik do umowy pożyczki zawartej przez powoda z Miastem L.. Przedmiotem projektu były prace związane z utworzeniem w szkole publicznej na terenie Miasta L. nowoczesnej pracowni designu, która miała służyć szkole jako baza dydaktyczna do kształcenia uczniów oraz organizowania szkoleń dla pracowników.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł m.in., że działając poprzez Urząd Marszałkowski organizował konkursy „V.” w ramach projektu PO KL „Wsparcie (...)” w latach 2012-2015. W każdym roku odbywała się jedna edycja konkursu, z wyjątkiem edycji przewidzianej na 2015 r., w przypadku której nabór i kwalifikacja beneficjentów odbyły się w 2014 r., a końcowe

rozliczenie i wypłata środków nastąpiła w 2015 r. Tym samym w 2012 r. ogłoszony został jeden konkurs, w 2013 r. ogłoszony został jeden konkurs, a w 2014 r. ogłoszone zostały dwa konkursy. Ogłoszenie każdego z konkursów wymagało uprzedniej uchwały Zarządu Województwa (...). Podejmując uchwałę w przedmiotowym zakresie Zarząd Województwa (...) akceptując samą dopuszczalność konkursu, akceptował jednocześnie regulamin konkursu wraz z załącznikami. Załącznikiem do regulaminu każdego z konkursów był wzór umowy jaka miała być zawarta z laureatami konkursu a organizatorem konkursu. W związku z ogłaszaniem konkursami podjęte zostały następujące uchwały Zarządu Województwa (...): uchwała (...) z 30.03.2012 r., dotycząca edycji 2012, uchwała (...) z 26.04.2013 r., dotycząca edycji 2013, uchwała (...) z 27.02.2014, dotycząca edycji 2014, uchwała (...) z 04.09.2014 r., dotycząca edycji 2014/2015.

Każdy z konkursów ogłaszany był na stronie internetowej prowadzonej przez Departament (...) pozwanego (...), na której znajdowało się ogłoszenie o konkursie wraz z regulaminem konkursu z załącznikami, tym także wzorem umowy. Ponadto ogłoszenie opublikowane było na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) (...), w którym znajdowało się odesłanie do strony (...). Konkurs na podstawie którego zawarta została umowa z 30.06.2014 r. pomiędzy powodem a pozwanym dotyczy konkursu edycja 2014. Informacja o tym konkursie, tak jak informacja o wszystkich pozostałych konkursach umieszczona została na stronach internetowych : (...) i (...) oraz rozpowszechniana był innymi dostępnymi kanałami. Ogłoszenie zawierało terminy oraz pełną dokumentację dotyczącą danej, ogłaszanej edycji. Zgodnie z zapisami w regulaminie konkursu, ogłoszenie konkursu następowało poprzez zamieszczenie na stronie (...) informacji o otwarciu konkursu, obowiązujących terminach i ilości voucherów do przyznania. Informację o konkursie, w związku z którym zawarto umowę z 30.06.2014 r. z powodem rozpowszechniano na: stronie konkursowej – (...), stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...), stronie (...), a także poprzez newslettery : Innowacji (...), portalu innowacji (...) i mailingi kierowane do zarejestrowanych w portalu Internetowa Giełda (...), firm biorących udział w misjach gospodarczych, (...), klastrow. Na wszystkich w/w stronach znajdował się link do strony (...) zawierającą pełną dokumentację konkursową, w tym wzór umowy, jaka miała być podpisana pomiędzy pozwanym a zwycięzcami konkursu. W okresie 2012-2014 zapisy regulaminu dla inicjatyw klastrowych podlegały naturalnym zmianom wynikającym z doświadczeń z poprzednich edycji oraz informacji zwrotnych ze środowiska naukowo-gospodarczego. Najważniejsze zmiany to: edycja konkursu 2013: zwiększenie kwoty maksymalnego dofinansowania, edycja konkursu 2014 : m.in. wprowadzenie możliwości ponownego aplikowania w konkursie, zaliczenie podatku VAT do kosztów niekwalifikowanych.

W 2012 r. we wniosku o udzielenie vouchera, w punkcie oświadczenie, Beneficjenci oświadczyli, że: w związku z ubieganiem się o przyznanie dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację przedmiotowego Projektu Badawczego oświadczam, iż realizując powyższy projekt nie mogę odzyskać w żaden sposób poniesionego kosztu podatku VAT. Jednocześnie zobowiązuję się do zwrotu zrefundowanej w ramach projektu części poniesionego VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku. W 2013 r. w regulaminie konkursu, w § 6 podatek VAT został wskazany jako koszt niekwalifikowany, jeżeli Beneficjent ma prawną możliwość odzyskania tego podatku. Podatek VAT mógł zostać uznany za koszt kwalifikowany, tylko w przypadku złożenia oświadczenia o braku prawnej możliwości odzyskania kosztów podatku VAT z podkreśleniem, iż zasada ta nie dotyczy podatku VAT dot. usługi szkoleniowej. W 2014 r. w regulaminie konkursu w § 6 VAT bezwzględnie został wskazany jako koszt niekwalifikowany, informacja ta została powtórzona w umowie. Zmiany w zakresie kwalifikowalności podatku VAT były odpowiedzią na sugestie beneficjentów domagających się uszczegółowienia zapisów. Uznanie podatku VAT za koszt niekwalifikowalny w konkursie, na podstawie którego zawarta została umowa pomiędzy powodem a pozwanym, służyło zwiększeniu wartości samego badania i jego zakresu oraz wprowadzaniu udziału własnego beneficjentów, potwierdzającego realne zapotrzebowanie na realizację danych badań. Nadto pozwany nie dysponowało narzędziami do prostej weryfikacji oświadczeń beneficjentów w zakresie możliwości odliczenia podatku VAT. W konkursie edycja 2014 koszty podatku VAT w sposób całościowy uznane zostały za wydatki niekwalifikowane. Procedura konkursowa realizowana była według schematu: 1. Ogłoszenie konkursowe i nabór wniosków 2. Ocena formalna 3. Ocena merytoryczna i wybór zwycięskich wniosków 4. Promesa podpisania umowy 5. Podpisanie umowy Beneficjenta z wykonawcą 6. Podpisanie umowy z Województwem (...) 7. Realizacja projektu badawczego 8. Rozliczenie vouchera 9. Akceptacja i wypłata środków. Pozwany w sposób transparentny przeprowadzał konkursy. Od

chwili ogłoszenia konkursu znane były warunki kwalifikowalności wydatków ponoszonych przez Beneficjentów, w tym odnośnie VAT. Zmiany w zakresie kwalifikowalności VAT zmieniały się w poszczególnych edycjach konkursu i stały za tym obiektywne i racjonalne przyczyny, służące podniesieniu zasadności wydatkowania środków publicznych. Kolejne edycje konkursu zawierały pełne uregulowania kwalifikowalności podatku VAT, które wskazywane były zarówno w samym regulaminie każdego z konkursów, jak i wzorze umowy stanowiącym załącznik do regulaminu konkursu. Wzór umowy, stanowiący załącznik do regulaminu konkursu, nie podlegał negocjacji pomiędzy organizatorem konkursu a beneficjentem. Dnia 30.06.2014 r. powód i pozwany zawarli umowę nr (...) o udzielenie vouchera w ramach konkursu: „V.”. W/w umowa została zawarta w ramach trzeciej edycji konkursu. Regulamin konkursu jednoznacznie wskazuje, że kosztem niekwalifikowanym jest podatek VAT (§ 6 ust. 4 a). Załącznikiem do regulaminu konkursu był wzór umowy o udzielenie vouchera. Wskazane zasady dotyczące kwalifikowalności podatku VAT zapisane zostały we wzorze umowy – w § 4 ust. 3 pkt 1 wzoru umowy. Zgodnie z wskazanym regulaminem, elementem wniosku o udzielenie vouchera było złożenie przez beneficjenta oświadczenia, zgodnie z którym potencjalny beneficjent akceptuje warunki konkursu (warunki regulaminu konkursu) – załącznik nr 1 regulaminu – wniosek o udzielenie vouchera. Powód, składając wniosek o udzielenie vouchera podpisał w/w oświadczenie. Oświadczenie o akceptacji warunków regulaminu konkursu podpisane zostało także przez partnerów powoda w konkursie. Powód przystępując do konkursu, w wyniku którego zawarta została umowa z 30.06.2014 r. musiał wiedzieć, iż w konkursie tym podatek VAT jest kosztem niekwalifikowanym. Wynikało to z samego regulaminu konkursu, jak i załączonego wzoru umowy, który nie podlegał negocjacji. Wzór umowy pozwany uzupełniał jedynie o dane beneficjenta i dane wynikające ze złożonego wniosku. Niekwalifikowalność podatku VAT rozstrzygnięta została zatem w sposób definitywny i niezmienny w momencie ogłoszenia konkursu. Podczas realizacji umowy z 30.06.2014 r. okazało się, że sporządzona została na niewłaściwym wzorze umowy. Pracownik pozwanego popełnił błąd i umowę pomiędzy powodem a pozwanym sporządził na wzorze właściwym dla konkursu edycja 2013. Była to techniczna omyłka osoby przygotowującej umowę. Wypełnienie i przedstawienie do podpisu powodowi umowy z 30.06.2014 r. nie może zostać uznane za świadome działanie stron umowy służące zmianie wcześniej poczynionych ustaleń w zakresie braku kwalifikowalności podatku VAT. Ustalenia wynikały z treści regulaminu konkursu i każdy, kto do konkursu przystępował akceptował jego zasady. Po wykryciu błędu pozwany sporządził aneks w celu dostosowania podpisanej już umowy do regulaminu konkursu i poinformował powoda. W dniu 24.09.2014 r. pozwany przygotował aneks do umowy z 30.06.2014 r. Dnia 17.10.2014 r. skierowano do powoda informację drogą elektroniczną, załączając aneks do umowy. Powód nie otworzył pliku zawierającego aneks. Powód złożył wniosek o płatność, uwzględniający koszt podatku VAT. Pozwany nie zaakceptował wniosku, z uwagi na jego niezgodność z regulaminem konkursu. Powód wskazał, iż powodem niepodpisania aneksu był fakt, iż umowa z 30.06.2014 r stanowiła załącznik do umowy o pożyczkę zawartą z Miastem L., jednocześnie powód zgodził się na pozyskanie środków na pokrycie VAT, uznając tym samym jego niekwalifikowalność. Pozwany zastosował niewłaściwy wzór umowy również wobec innych zwycięzców konkursu, wszyscy oni uznali iż doszło do błędu przy zawieraniu umowy i podpisali aneks do umowy. Wszyscy uczestnicy konkursu z 2014 r., wobec jednoznacznego stanowiska pozwanego, zawartego w regulaminie, składając wniosek aplikacyjny musieli się liczyć z brakiem możliwości uznania podatku VAT za wydatek kwalifikowalny. Umowa jaka miała być zawarta pomiędzy zwycięzcami konkursu a pozwanym określona została już w warunkach konkursu: w regulaminie oraz wzorze umowy. Czynność zawarcia umowy pozbawiona została wszelkich elementów negocjacji. Zawarcie umowy ograniczyło się do wypełnienia wzoru umowy o dane beneficjenta i inne elementy wynikające z aplikacji oraz złożenia podpisów. Podpisując umowę, której wzór został uprzednio zaakceptowany przez obie strony, każda ze stron umowy jest obowiązana dopilnować, czy wypełnienie brakującej treści umowy i złożenie podpisów dokonuje się na wzorze umowy uprzednio zaakceptowanym. Zaakceptowanie stanowi konsensus stron co do wszelkich postanowień umowy. Fakt, iż umowa z 30.06.2014 r. została podpisana na niewłaściwym wzorze obciąża obie strony umowy. W sytuacji, kiedy jedna strona umowy wie o tym, iż kontrakt zawarty został na niewłaściwym wzorze umowy, który przyznaje uprawnienia, które z uprzednio zaakceptowanym wzorem umowy nie miały być przyznane, obowiązana jest niezwłocznie powiadomić o tym drugą stronę, co pozwany uczynił. Powód powinien dokładnie zapoznać się z przedstawioną mu do podpisu umową i mieć pewność, iż to co podpisuje jest dokładnie tym, co przedstawione zostało w konkursie jako załącznik do regulaminu, a nadto że treść umowy jemu odpowiada. Gdy strona podpisująca umowę wie o istniejącym błędzie i drugiej strony z tego błędu nie wyprowadza, to należy wówczas mówić o świadomym wyzyskaniu cudzego błędu, co wiąże się z odpowiedzialnością kontraktową. Zgodnie z art. 84

kc w razie błędu, co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli złożonego drugiej stronie, jeżeli druga strona o błędzie wiedziała lub mogła z łatwością błąd zauważyć. Niewątpliwie powód mógł z łatwością zauważyć błąd polegający na zastosowaniu niewłaściwego wzoru umowy, lub co najmniej niewłaściwy zapis umowy pozwalający uznać podatek VAT za koszt kwalifikowalny, odmiennie niż w regulaminie konkursu. Pozwany, po wykryciu błędu podjął działania służące jego wyeliminowaniu i zaproponował powodowi zawarcie aneksu do umowy. Zgodnie z art. 65 ust 2 kc w umowach należy raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Nawet odmiennie brzmienie umowy, jaka została zawarta w wyniku rozstrzygnięcia konkursu, nie może zmieniać poczynionych pomiędzy stronami umowy ustaleń, co do wskazanej zasady, zgodnie z którą podatek VAT miał być niekwalifikowalny. We wniosku aplikacyjnym powód potwierdził ważność dla rozwoju inicjatywy klastrowej badań przedstawionych do dofinansowania. Przeczy temu natomiast stanowisko powoda, iż gdyby wiedział o braku dofinansowania w zakresie podatku VAT, to nie wzięby udziału w konkursie. Jeżeli wniesienie wkładu własnego w postaci podatku VAT, przy voucherze na kwotę 60.000,00 zł jest dla powoda problemem, to podważa to tym samym zasadność i przydatność wykonywanych przez niego badań. Dofinansowanie mało znaczących dla powoda badań odebrało szansę innym uczestnikom, którzy byli gotowi ponieść koszt podatku VAT.

Wyrokiem z dnia 17 maja 2016r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.299,51zł wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia 04.12.2014r. do dnia zapłaty. W pkt 2 zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 512 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok Sąd Rejonowy oparł o następujący stan faktyczny:

W ramach projektu „Wsparcie (...)” pozwany przeprowadził 4 konkursy pn.: „V. (1)” oraz „V.”, tj.: w 2012 r., w 2013 r. oraz dwa konkursy w 2014 r.

Celem konkursów „V.” było ułatwienie przedsiębiorstwom danego klastra (zrzeszonym w inicjatywie klastrowej) współpracę z oferentem wiedzy na rzecz realizacji wspólnych prac badawczo-rozwojowych, budujących przewagę konkurencyjną danego klastra. W uproszczeniu: pozwany zwracał laureatowi konkursu (beneficjentowi) określone i poniesione przez beneficjenta wydatki (wydatki kwalifikowane), na wykonanie rodzajowo określonych działań (projektu badawczego), którego wykonawcą, na podstawie umowy zawartej z beneficjentem, mogła być jedynie rodzajowo określona instytucja naukowa (wykonawca usługi). Kwota zwrotu była każdorazowo określona poprzez podanie jej maksymalnej wysokości.

Procedura udzielania wsparcia w ramach konkursów „V.” z 2012 r., 2013 r. i pierwszego konkursu z 2014 r. była następująca:

- pozwany przyjmował regulamin każdego konkursu, którego załącznikami były m.in. wzór wniosku o udzielenie „Vouchera”, wzór umowy o udzielenie Vouchera i wzór wniosku o płatność; regulaminy wraz z załącznikami zamieszczane były na stronie internetowej Departamentu (...) Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) ((...)); na głównej stronie internetowej urzędu zamieszczana była informacja o konkursie z odesłaniem do strony (...),
- zainteresowane podmioty (wnioskodawcy) składały wnioski o udzielenie „Vouchera”, którego formularz stanowił załącznik do regulaminu;
- komisja konkursowa decydowała, który spośród wnioskodawców otrzyma Voucher (bezzwrotne wsparcie), tj. stanie się beneficjentem konkursu,
- pozwany udzielał beneficjentowi promesy, tj. przyrzekał podpisać umowę z beneficjentem w momencie potwierdzenia możliwości realizacji danego projektu badawczego na rzecz beneficjenta przez podmiot trzeci (wykonawcę) na podstawie umowy zawartej przez beneficjenta z tym podmiotem; wykonawcą mogła być wyłącznie instytucja naukowa prowadząca w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe,

- beneficjent rozliczał wobec pozwanego wykonanie projektu badawczego w ten sposób, że przedstawiał pozwanemu wnioski o płatność (wg wzoru stanowiącego załącznik do regulaminu) i raport z wykonania projektu badawczego, a nadto dokumenty finansowe potwierdzające poniesienie wydatków stanowiących koszty kwalifikowane,

- w terminie 21 dni od dnia przyjęcia przez pozwanego prawidłowego rozliczenia wykonania projektu badawczego pozwany wypłacał beneficjentowi wsparcie (w przypadku konkursów z 2013 r. i pierwszego konkursu z 2014 r. - o ile posiadał środki na wyodrębnionym rachunku, nie później jednak niż do końca roku kalendarzowego).

Powód był beneficjentem konkursu z 2012 r. Regulamin tego konkursu, wzór umowy o udzielenie Vouchera (załącznik do regulaminu) oraz zawarta pomiędzy stronami umowa z dnia 19.09.2012 r. o udzielenie Vouchera przewidywały, że kosztami kwalifikowanymi są koszty brutto zakupu usług/i związanych z realizacją Projektu Badawczego (§ 6 ust 1 regulaminu, § 4 ust 2 wzoru umowy i umowy).

Tytułem wykonania w/w umowy pozwany zapłacił powodowi kwotę 50.000,00 zł, która obejmowała podatek od towarów i usług (VAT).

Biorąc udział w konkursie z 2012 r. Prezes Zarządu powoda C. G. ściągnął ze strony internetowej pozwanego (...) regulamin tego konkursu wraz z załącznikami, które przechowywał w swoim komputerze.

Zgodnie z regulaminem i wzorem umowy konkursu z 2013 r., które zostały opublikowane na stronie internetowej pozwanego (...), podatek od towarów i usług (VAT) był kosztem niekwalifikowanym w części dotyczącej szkoleń, a w pozostałej części - jeżeli beneficjent miał prawną możliwość odzyskania kosztów tego podatku (§ 6 ust 4a regulaminu, § 4 ust 3 pkt 1 wzoru umowy).

Zgodnie z regulaminem i wzorem umowy pierwszego konkursu z 2014 r., które zostały opublikowane na stronie internetowej pozwanego (...), maksymalna kwota wsparcia wynosiła 60.000,00 zł, a podatek od towarów i usług (VAT) był kosztem niekwalifikowanym (§ 5 ust 4 i § 6 ust 4a regulaminu, § 3 ust 1 i § 4 ust 3 pkt 1 wzoru umowy). Składową wzoru wniosku o udzielenie Vouchera stanowiącego załącznik do w/w regulaminu było oświadczenie wnioskodawcy, zgodnie z którym akceptuje warunki regulaminu konkursu.

Informacje o konkursach „V.” zamieszczane na stronach internetowych pozwanego nie zawierały informacji co do roku, którego dany konkurs dotyczy oraz co do zmian w regulaminie lub jego załącznikach w stosunku do poprzednich konkursów (w szczególności informacje o pierwszym konkursie z 2014 r. nie zawierały informacji o zmianach w zakresie podatku od towarów i usług (VAT) w stosunku do regulaminów i wzorów umów konkursów z 2013 r. lub 2012 r.). Zawierały natomiast daty zakończenia naborów. Informacje co do konkursu z 2012 r. i pierwszego konkursu z 2014 r. zawierały nadto datę ogłoszenia, a informacja co do pierwszego konkursu z 2014 r. także datę rozliczenia.

Powód wziął udział w w/w konkursie, w ten sposób, że:

- dnia 28.03.2014 r. złożył wniosek o udzielenie „Voucher”, w którym oświadczył m.in., że akceptuje warunki regulaminu konkursu.

- dnia 13.06.2014 r. jako zamawiający zawarł z Instytutem (...) jako wykonawcą umowę o wykonanie usługi w związku z realizacją prac badawczo-rozwojowych w ramach programu „V.” za wynagrodzeniem w kwocie 60.000,00 zł brutto (§ 1 ust 2 i § 3 ust 1).

Dnia 30.06.2014 r. strony zawarły umowę o udzielenie Vouchera w ramach konkursu „V.”, zgodnie z którą:

- pozwany zobowiązał się udzielić powodowi wsparcia do kwoty 60.000,00 zł, która miała być wypłacone w terminie 21 dni kalendarzowych od dnia zaakceptowania wniosku o płatność, pod warunkiem dostępności środków na wyodrębnionym rachunku, jednakże nie później niż do końca 2014 r. (§ 2 ust 1 i § 3 ust 1 i 3),

- kosztem niekwalifikowanym był m.in. podatek od towarów i usług VAT w części dotyczącej szkoleń, a w pozostałej części – o ile powód miał prawną możliwość odzyskania kosztów tego podatku (§ 4 ust 3 pkt 1); podatek od towarów i usług VAT mógł zostać uznany za koszt kwalifikowany, pod warunkiem, że powód złożył oświadczenie o braku prawnej możliwości jego odzyskania (§ 4 ust 4),

- powód zobowiązał się pokryć wydatki związane z realizacją projektu badawczego nie kwalifikujących się do objęcia wsparciem (§ 4 ust 5).

- wykonawcą usługi był Instytut (...) (§ 5),

- wypłata wsparcia miała nastąpić po zakończeniu realizacji projektu badawczego i zatwierdzeniu wniosku o płatność, w postaci refundacji poniesionych kosztów (§ 6 ust 1);

- wypłata wsparcia była uzależniona od rozliczenia, tj. złożenia i zaakceptowania przez powoda m.in. oświadczenia o braku prawnej możliwości odzyskania kosztów podatku od towarów i usług VAT (o ile okoliczność ta miała dotyczyć powoda) - § 6 ust 2 pkt 4.

- integralną częścią umowy były następujące załączniki: regulamin konkursu „V.”, kopia wniosku o udzielenie „Vouchera” nr (...), wzór raportu z wykonania projektu badawczego, wzór wniosku o płatność (§ 12).

Za powoda w/w umowę podpisał Prezes Zarządu C. G., a za pozwanego Dyrektor Departamentu (...). Umowę tę podpisali nadto podwładni pozwanego: Podinspektor, Naczelnik Wydziału, Radca Prawny i Główny Księgowy.

Przed podpisaniem w/w umowy Prezes Zarządu powoda umowy tej nie przeczytał, gdyż miał zaufanie do osób podpisujących tę umowę ze strony pozwanego.

Przed podpisaniem w/w umowy powód nie zapoznał się z regulaminem i wzorem umowy pierwszego konkursu z 2014 r., a w szczególności regulaminem i wzorem umowy, które były zamieszczone na stronie internetowej pozwanego www.iw.org.pl, gdyż był przekonany są one tożsame z regulaminem i wzorem umowy konkursu z 2012 r.

Pozwany nie przesłał powodowi w żadnej formie (ani papierowej, ani elektronicznej): regulaminu pierwszego konkursu z 2014 r. wraz z załącznikami, w tym wzorem umowy oraz informacji o zmianie regulaminu i wzoru umowy tego konkursu w stosunku do regulaminów i wzorów umów poprzednich konkursów. Nie przesłał również projektu umowy z dnia 30.06.2014 r.

Dnia 13.09.2014 r. powód odebrał prace objęte umową z dnia 13.06.2014 r. zawartą z Instytutem (...). Dnia 01.11.2011 r. zapłacił umówione wynagrodzenie w łącznej kwocie 59.080,00 zł, w tym 10.299,51 zł tytułem podatku od towarów i usług (VAT).

Po podpisaniu przez strony umowy z dnia 30.06.2014 r. o udzielenie Vouchera podwładna pozwanego B. K. (1) zauważyła, że postanowienia tej umowy, zgodnie z którymi podatek od towarów i usług VAT może być kosztem kwalifikowanym (§ 4 ust 3 pkt 1, § 4 ust 4, § 6 ust 2 pkt 4 umowy) są sprzeczne z postanowieniami regulaminu i wzoru umowy, zgodnie z którymi podatek od towarów i usług VAT jest kosztem niekwalifikowanym (§ 6 ust 4a regulaminu, § 4 ust 3 pkt 1 wzoru umowy), gdyż wskutek omyłki umowa z dnia 30.06.2014 r. została zawarta przy użyciu wzorca umowy stanowiącego załącznik do regulaminu konkursu z 2013 r., tj. z roku poprzedniego. Analogiczna sytuacja dotyczyła pozostałych 4 umów zawartych w ramach pierwszego w 2014 r. konkursu „V.” oraz 1 spośród 25 umów zawartych w ramach konkursu „V. (1)”.

Podwładni pozwanego poinformowali o powyższym kontrahentów, w tym powoda, a następnie przesłali im projekty aneksów do umów o treści zgodnej z postanowieniami wzoru umowy stanowiącego załącznik do regulaminu pierwszego konkursu z 2014 r. Wyjąwszy powoda, kontrahenci pozwanego podpisali przesłane im aneksy.

Przed uzyskaniem stosownej informacji od B. K. (1) powód nie miał świadomości w/w sprzeczności umowy z dnia 30.06.2014 r. z regulaminem i wzorem umowy pierwszego konkursu z 2014 r.

Dnia 28.10.2014 r. powód jako pożyczkobiorca zawarł z Miastem L. jako pożyczkodawcą umowę pożyczki kwoty 60.000,00 zł na dofinansowanie projektu: „Rozwinięcie projektu pracowni designu (...)”. Strony ustaliły, że zwrot pożyczki nastąpi do dnia 31.12.2014 r.

Wnioskiem o płatność z dnia 03.11.2014 r. powód zwrócił się do pozwanego o zapłatę wsparcie zgodnie z umową z dnia 30.06.2014 r. w kwocie 59.080,00 zł, w tym 10.299,51 zł tytułem podatku od towaru i usług VAT. Załączył oświadczenie, zgodnie z którym nie miał prawnej możliwości odzyskania tego podatku. Powód nie był podatnikiem podatku od towaru i usług VAT. W wykonaniu umowy z dnia 30.06.2014 r. pozwany zapłacił powodowi dnia 04.12.2014 r. 48.780,49 zł. Pozwany nie zapłacił pozostałe części kwoty 59.080,49 zł, tj. kwoty 10.299,51 zł tytułem podatku od towaru i usług VAT, podnosząc, że zgodnie z § 6 regulaminu i § 4 wzoru umowy podatek ten jest kosztem niekwalifikowanym.

Pozwany podniósł wobec powoda m.in., że fakt, iż umowa podpisana została na wzorze nie stanowiącym wzoru do regulaminu konkursu w równym stopniu obciąża obie strony kontraktu. W sytuacji, gdy jedna strona umowy wie o tym, iż kontrakt zawarty został na niewłaściwym wzorze umowy, a ten niewłaściwy wzór umowy przyznaje jednej ze stron umowy uprawnienia, które zgodnie z zaakceptowanym przez strony wzorem umowy nie miały być przyznane, obowiązana jest niezwłocznie powiadomić o tym drugą stronę umowy. Tak też uczynił pozwany, powołując się na błąd polegający na tym, iż do podpisana umowa użyto wzoru właściwego dla edycji konkursu z 2013 r. Był to niewątpliwie błąd, co nie zmienia faktu, iż był to błąd obciążający obie strony umowy. W sytuacji gdy strona podpisująca umowę wie o istniejącym błędzie i drugiej strony z tego błędu nie wyprowadza, należy wówczas mówić o świadomym wyzyskaniu cudzego błędu, co rodzi odpowiedzialność nie tylko kontraktową, ale też odpowiedzialność regulowaną innymi dziedzinami prawa. Zgodnie bowiem z art. 84 kc w razie błędu, co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli złożonego drugiej stronie, jeżeli druga strona o błędzie wiedziała lub mogła z łatwością błąd zauważyć. W omawianej sytuacji nie budzi żadnych wątpliwości, iż Beneficjent w przypadku zapoznania się z treścią umowy przedłożonej mu do podpisania, mógł z łatwością zauważyć błąd polegający na zastosowaniu niewłaściwego wzoru umowy, lub co najmniej zapisie umowy pozwalającej na rozwiązania w zakresie kwalifikacji podatku VAT, odmiennie niż regulamin konkursu. Pozwany po wykryciu błędu w swoim oświadczeniu woli podjęło wszelkie działania służące jego wyprostowaniu.

Oceniając zebrany materiał dowodowy Sąd Rejonowy dał wiarę dokumentom, wydrukom, zeznaniom świadków i zeznaniom C. G. działającemu za powoda, gdyż dowody te były wewnętrznymi i wzajemnie spójne, logiczne oraz zgodne z wiedzą i doświadczeniem życiowym.

Sąd Rejonowy wskazał iż:

- wydruk regulaminu i wzoru umowy pierwszego konkursu z 2014 r. w powiązaniu z wydrukami strony internetowej, na której były one umieszczone (...) oraz zeznaniami świadków A. Ś. i B. K. dowodzą, że treść regulaminu i wzoru umowy pierwszego konkursu z 2014 r. co do podatku VAT, które umieszczone były na stronie internetowej (...) były tożsame z treścią tych aktów przyjętych przez pozwanego uchwałą nr (...); w szczególności świadek A. Ś. zeznał, że skonfrontował treść w/w regulaminu i wzoru co do podatku VAT z treścią regulaminu i wzoru przyjętych uchwałą nr (...) i była ona tożsama (k. 293), co też – w zakresie treści wzoru umowy - potwierdzają wydruki strony internetowej oraz zawartości umieszczonego na nim pliku „2014 Załącznik nr 5 (...) umowa o udzielenie vouchera.pdf” (k. 283, 284, 285-290),

- zeznania świadka B. K. i za powoda C. G. dowodzą, że o sprzeczności treści umowy z 30.06.2014 r. z regulaminem i wzorem umowy pierwszego konkursu z 2014 r. powód dowiedział się dopiero od świadka; świadek B. K. zeznała bowiem, że o w/w sprzeczności C. G. uprzednio nie wiedział (k. 296), co pozostaje w zgodzie z: 1. zeznaniami tego świadka, zgodnie z którymi: pozwany nie przesłał powodowi w żadnej formie (ani papierowej, ani elektronicznej)

regulaminu i wzoru umowy (k. 296), w przesłanej powodowi informacji o konkursie nie było mowy o zmianach w regulaminie i wzorze umowy (k. 296), 2. zeznaniami za powoda C. G., zgodnie z którymi: powód nie zapoznał się z regulaminem i wzorem umowy pierwszego konkursu z 2014 r. umieszczonymi na stronie internetowej (...), gdyż był przekonany są one tożsame z regulaminem i wzorem umowy konkursu z 2012 r. (k. 298), które powód posiadał w związku z uczestnictwem w tym konkursie, a nadto nikt nie zwrócił jego uwagi na w/w zmiany (k. 299),

- zeznania za powoda C. G. i świadka B. K. dowodzą, że przed podpisaniem umowy z 30.06.2014 r. powód nie przeczytał tej umowy; z uwagi na publiczny charakter pozwanego, formalistyczny i rozbudowany proces konkursowy, zaangażowanie podwładnych pozwanego, w tym podpisanie umowy ze strony pozwanego przez 3 urzędników, radcę prawnego i księgowego, a nadto uprzednią bezproblemową współpracę stron (konkurs z 2012 r.) wiarygodne są zeznania C. G., że nie przeczytał umowy przed jej podpisaniem, gdyż miał zaufanie do podwładnych pozwanego (k. 299); jak przy tym zgodnie zeznali świadek B. K. (k. 296), a za powoda C. G. przed podpisaniem w/w umowy powodowi nie przesłano jej projektu (k. 296, 298).

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Sąd Rejonowy wskazał, iż powód domagał się wykonania łączącej strony umowy z dnia 30.06.2014r. poprzez zapłatę części kwoty bezzwrotnej pomocy w wysokości 10.299,51zł stanowiącej podatek od towarów i usług VAT. Nie było sporne, że zgodnie z w/w umową pozwany zobowiązany był udzielić powodowi bezzwrotnej pomocy finansowanej zwanej przez strony wsparciem. Sporna była wysokość tego wsparcia. Powód twierdził, że winna ona wynosić 59.080,00 zł, tj. winna obejmować także podatek VAT w kwocie 10.299,51 zł, a pozwany, że kwotę 48.780,49 zł, tj. bez tego podatku. Kwotę 48.780,49 zł pozwany zapłacił przed procesem. W/w rozbieżność stanowisk stron była konsekwencją rozbieżności co do treści łączącej strony umowy w zakresie objęcia wsparciem podatku VAT, tj. czy podatek ten był kosztem kwalifikowalnym, tj. podlegającym zwrotowi, czy niekwalifikowalnym, tj. niepodlegającym zwrotowi. Powód twierdził, że zgodnie z § 4 ust 3 pkt 1 i ust 4 łączącej strony umowy podatek VAT był kosztem kwalifikowalnym. Pozwany twierdził natomiast, że w/w postanowienia są skutkiem omyłki podwładnego pozwanego, tj. sporządzenia umowy na niewłaściwym wzorcu umowy, a skoro uprzednio strony uzgodniły, że podatek VAT jest kosztem niekwalifikowalnym, to wiążące pozostaje to uzgodnienie.

Sąd Rejonowy podniósł, iż wobec powyższych ustaleń podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miało ustalenie treści łączącej strony umowy w zakresie kwalifikowalności podatku VAT. Wskazał, iż w świetle kodeksu cywilnego zawarcie umowy polega na zgodnych oświadczeniach woli jej stron co do wywołania określonych w jej treści skutków prawnych (konsens). W przypadku braku zgodnych oświadczeń woli stron (nieporozumienie, dyssens) umowa nie zostaje zawarta. To czy pomiędzy stronami zaistniał konsens albo dyssens, a w przypadku konsensu czy strona zawarła umowę pod wpływem błędu z art. 84 § 1 kc podlega ustaleniu w drodze wykładni oświadczeń woli stron umowy. Gdy umowa była zawarta w formie pisemnej, a jej strona podpisała dokument umowy bez zapoznania się z nim, umowa dochodzi do skutku o treści wskazanej w dokumencie. W takim przypadku nie może być mowy o błędzie w rozumieniu art. 84 § 1 kc, gdyż strona nie myli się, ale ma świadomość własnej ignorancji (zob. B.Lewaszkiwicz-Petrykowska, s. 105-106, Wady oświadczenia woli w polskim prawie cywilnym, Warszawa 1973, s. 105-106). Postacią błędu z art. 84 § 1 kc jest natomiast pomyłka strony umowy, która ma miejsce w przypadku niezgodności pomiędzy aktem woli a jej przejawem na zewnątrz, tzn. na mylnym wyobrażeniu o treści złożonego oświadczenia woli (np. ktoś pisze w ofercie 1.000,00 zł, zamiast 100,00 zł). Zgodnie z art. 384 kc ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy (§ 1). W razie gdy posługiwano się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego (§ 2). Jeżeli jedna ze stron posługuje się wzorcem umowy w postaci elektronicznej, powinna udostępnić go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorzec ten przechowywać i odtwarzać w zwykłym toku czynności (§ 4). Zgodnie natomiast z art. 385 § 1 kc w razie sprzeczności treści umowy z wzorcem umowy strony są związane umową. Z mocy art. 384 § 1 kc regulamin jest jedną spośród wymienionych tym przepisem szczególnych postaci wzorca umowy, a więc, jak każdy wzorzec umowy, ustalany jest przez jedną ze stron

i z tego już choćby powodu nie może być kwalifikowany czy utożsamiany z umową. O jurydycznej odrębności wzorca umowy od umowy świadczy najlepiej norma art. 385 kc, przyznająca priorytet treści umowy w razie jej sprzeczności z postanowieniami wzorca umowy. Spełnienie się ustawowych przesłanek związania adresata wzorca umowy jego treścią nie nadaje temu wzorcowi charakteru umowy. Umowa zawarta między stroną będącą twórcą wzorca umowy i jej kontrahentem - adresatem wzorca, jest odrębną czynnością prawną kreującą węzeł obligacyjny. Jednak treść tego stosunku obligacyjnego wyznaczają wówczas nie tylko postanowienia zawartej między stronami umowy, ale także i postanowienia wzorca umowy (a więc również regulaminu) ustalonego przez jedną ze stron, o ile spełniona została przesłanka związania tym wzorcem drugiej strony umowy tj. adresata wzorca (wyroki: SN z 20.01.2011, I CSK 218/10, lex 707845, z 07.09.2011 r., VI ACa 142/11, lex 1130433). Art. 385 § 1 kc znajduje zastosowanie także w przypadku sprzeczności pomiędzy treścią umowy zawartej przy użyciu wzorca (umowy formularzowej) a towarzyszącym jej wzorcem w postaci regulaminu, gdyż umowy formularzowej nie można kwalifikować wyłącznie jako wzoru umowy, czynności poza konsensem stron. Jeżeli więc umowa została zawarta przy użyciu dwóch wzorców, z których jeden był formularzem umowy, a drugi regulaminem, to przepis art. 385 § 1 kc znajdzie zastosowanie, gdy regulamin pozostawać będzie w sprzeczności z postanowieniami uzgodnionymi przez strony i ujętymi w umowie formularzowej, bez względu na to, czy były przedmiotem negocjacji (zob. A.Olejniczak, Komentarz do art. 385 Kodeksu cywilnego, lex).

Odnosząc powyższe do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy Sąd Rejonowy przyjął, że dnia 30.06.2014 r. strony zawarły umowę o treści wskazanej w dokumencie tej umowy, w tym co do kwalifikowalności podatku VAT (§ 4 ust 3 pkt 1 i ust 4). Wynika to z tego że:

- podpisując dokument umowy tej treści strony wyraziły na zewnątrz zgodne oświadczenia woli (konsens), a tym samym zawarły umowę; nie zmienia tego okoliczność, że powód nie zapoznał się uprzednio z treścią dokumentu umowy, a pozwany był przekonany, że podatek VAT jest kosztem niekwalifikowanym; skoro bowiem powód nie zapoznał się z treścią dokumentu umowy to zaakceptował wszystkie jego postanowienie; skoro pozwany był przekonany, że podatek VAT jest kosztem niekwalifikowanym, to zawarł umowę pod wpływem pomyłki, tj. błędu co do treści czynności prawnej z art. 84 § 1 kc,

- skoro - jak ustalono - przed podpisaniem umowy powód był przekonany, że jej treść w zakresie kwalifikowalności podatku VAT jest zgodna z treścią umowy, wzoru umowy i regulaminu z 2012 r., a te były odmienne od treści umowy z 30.06.2014 r., regulaminu i wzoru umowy konkursu z 2014 r., to - niezależnie od treści dokumentu umowy z dnia 30.06.2014 r. - podpisując tę umowę strony nie były zgodne co do niekwalifikowalności podatku VAT (powód był przekonany o jego kwalifikowalności, a pozwany o niekwalifikowalności); tym samym – niezależnie o treści dokumentu umowy – brak było konsensu stron co do niekwalifikowalności podatku VAT; skoro więc zawierając umowę strony nie były zgodne, że podatek VAT jest kosztem niekwalifikowanym, nie można przyjąć, że – niezależnie od odmiennych postanowień dokumentu umowy – zawarły umowę, która co do podatku VAT stanowiła o jego niekwalifikowalności,

- skoro postanowienia umowy co do kwalifikowalności podatku VAT (§ 4 ust 3 pkt 1 i ust 4) były sprzeczne z postanowieniami regulaminu (i wzoru umowy jako załącznika do regulaminu), to zgodnie z art. 385 § 1 kc strony były związane postanowieniami umowy, nie zaś regulaminu (także wzoru umowy), gdyż to umowa była objęta konsensem stron, zaś regulamin (i wzór umowy) konsens ten miały jedynie uzupełniać (zob. A.Olejniczak, Komentarz do art. 385 Kodeksu cywilnego, lex, wyroki: SN z 20.01.2011, sygn. akt I CSK 218/10, lex 707845, z 07.09.2011 r., VI ACa 142/11, lex 1130433).

Sąd Rejonowy wskazał ponadto, iż oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu winno być stanowcze, tj. niebudzące wątpliwości. Winno z niego wynikać, że uchylający się nie traktuje czynności prawnej za ważną i wiążącą go, choć nie jest zobowiązany do używania oznaczonych słów czy formułek (zob. B.Lewaszkiwicz-Petrykowska, s. 105-106, Wady oświadczenia woli w polskim prawie cywilnym, Warszawa 1973, s. 174). Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu obejmuje wszystkie skutki czynności prawnej; uprawniony nie może uchylić się jedynie od niektórych postanowień umowy z zamiarem pozostawienia w mocy pozostałych, dążąc w ten sposób do doprowadzenia do obowiązywania

czynności prawnej o treści jakiej życzyłby sobie, gdyby błędu nie popełnił (wyrok SN z 19.11.2003 r., V CK 477/02, lex 175975). Oświadczenie woli o uchyleniu się od części skutków prawnych czynności prawnej byłoby zgodnie z art. 58 § 1 kc nieważne jako sprzeczne z art. 84 § 1 kc. W rezultacie Sąd Rejonowy przyjął, że pismem z dnia 12.12.2014 r. pozwany złożył powodowi oświadczenie woli o uchyleniu się od skutków prawnych umowy z dnia 30.06.2014 r. w zakresie jej § 4 ust 3 pkt 1 i ust 4. Zgodnie z art. 58 § 1 w zw. z art. 84 § 1 kc oświadczenie to było nieważne, gdyż dotyczyło jedynie części umowy. Tym samym nie spowodowało jej upadku.

Ponadto skoro strony łączyła umowa z dnia 30.06.2014 r. o treści wyrażonej w dokumencie tej umowy, a wraz z wnioskiem o płatność powód złożył oświadczenie o braku prawnej możliwości odzyskania tego podatku (k. 34), które było zgodne z prawdą (k. 29), to zgodnie § 4 ust 3 pkt 1, ust 4 i § 6 ust 1 i 2 umowy z 30.06.2014 r. pozwany winien zwrócić powodowi także podatek VAT, tj. kwotę 10.299,51 zł. Z uwagi na powyższe, na podstawie § 4 ust 3 pkt 1, ust 4 i § 6 ust 1 i 2 umowy z 30.06.2014 r., Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.299,51 zł (pkt 1 wyroku). .O odsetkach tytułem opóźnienia w zapłacie orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 w zw. z § 13 ust 5 regulaminu umowy. Skoro – jak ustalono – pozwany winien zapłacić powodowi kwotę 59.080,00 zł, a dnia 04.12.2014 r. zapłacił kwotę 48.780,49 zł, to w zakresie kwoty dochodzonej pozwem, tj. kwoty 10.299,51 popadł w opóźnienie w zapłacie. Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 481 § 1 i 2 w zw. z § 13 ust 5 regulaminu umowy, odsetki ustawowe tytułem opóźnienia w zapłacie zasądzono od dnia 04.12.2014 r. do dnia zapłaty (pkt 1 wyroku).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 2 i 4 kpc w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Pozwany przegrał proces w rozumieniu art. 98 § 1 kpc w całości, zgodnie z art. 98 § 1 kpc, winien zwrócić powodowi całość poniesionych przez niego i celowych w świetle art. 98 § 2 i 4 kpc kosztów procesu, tj. kwotę 512,00 zł tytułem opłaty od pozwu, co też orzeczono (pkt 2 wyroku).

Apelacje od powyższego wyroku złożył pozwany wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Pozwany zarzucił Sądowi Rejonowemu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 385 § 1 kodeksu cywilnego w związku z art. 65 § 1 oraz § 2 kodeksu cywilnego poprzez złą subsumcję, czyli nieprawidłowe dopasowanie stanu faktycznego sprawy do wskazanych przepisów kodeksu cywilnego, poprzez przyjęcie, że umowa z dnia 30 czerwca 2014 r. nr (...) zawarta pomiędzy powodem a pozwanym była sprzeczna z wzorcem umowy zawartym w regulaminie konkursu przyjętego uchwałą Zarządu Województwa. (...) z dnia 27 lutego 2014 roku, numer (...);

-naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 384 § 1 kodeksu cywilnego poprzez złą subsumcję, polegająca na uznaniu, że regulamin konkursu jest regulaminem a tym samym wzorcem umowy o jakim mowa w tym przepisie;

-naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 60 kodeksu cywilnego poprzez przyjęcie, że jedynym oświadczeniem woli złożonym przez powoda a kształtującym jego stosunek prawny z pozwanym było podpisanie umowy, gdy tymczasem stosunek obligacyjny pomiędzy powodem a pozwanym ukształtowany został przez wiele aktów oświadczeń woli, w tym podpisanie przez powoda wniosku o udzielenie Vouchera;

-naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 84 § 1 kodeksu cywilnego w związku z przepisem art. 88 § 1 kodeksu cywilnego polegające na błędnej ich wykładni, poprzez przyjęcie, że w razie błędu co do treści czynności prawnej uchylenie się od skutków prawnych składającego oświadczenie woli działającego pod wpływem błędu dopuszczalne jest jedynie odnośnie całej czynności prawnej, to jest poprzez przyjęcie, że wskazane przepisy uprawniają jedynie do uchylenia i doprowadzeniem do unieważnienia czynności prawnej w całości, co jest równoznaczne z brakiem możliwości częściowego uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu.

-naruszenie przepisów prawa procesowego a mianowicie art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego i wyprowadzenie z jego analizy wniosków sprzecznych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz brak wszechstronnego rozważenia zabranego w sprawie materiału dowodowego poprzez nie dostrzeżenie zapisów paragrafu 12 umowy, a tym samym nie uwzględnienie w analizie umowy załączników stanowiących jej integralną część.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja okazała się nieuzasadniona i jako taka podlegała oddaleniu.

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy zostały ustalone przez Sąd Rejonowy prawidłowo i dlatego też Sąd Okręgowy, na podstawie art. 382 k.p.c. przyjął je za podstawę faktyczną własnego rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy podzielił także, z jednym wyjątkiem o czym niżej, ocenę prawną stanu faktycznego dokonaną przez Sąd Rejonowy.

Zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. był chybiony. Podkreślić należy, iż w orzecznictwie sądów utrwalili się poglądy, że postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawne uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony, iż sąd przyjął wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak Sąd Najwyższy z orzeczeniu z 6 listopada 1998 roku, II CKN 4/98, niepubl). Kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, zadowalających dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego (tak: postanowienie SN z 10 stycznia 2002 r. sygn. II CKN 572/99).

W niniejszej sprawie pozwany zarzucił Sądowi Rejonowemu pominięcie w dokonanej ocenie dowodów treści §12 umowy, a tym samym nie uwzględnienie załączników stanowiących integralną część umowy. Tak postawiony zarzut w istocie zmierzał do podważenia dokonanej przez Sąd Rejonowy subsumcji. W ocenie bowiem apelującego Sąd Rejonowy niedostatecznie nadał wagę i ocenił §12 przedmiotowej umowy stron odwołujący się do wyznaczenia jej treści poprzez tekst dokumentów w nim wymienionych .

Ustosunkowując się do tak postawionego zarzutu przede wszystkim wskazać należy , iż Sąd Rejonowy ustalił, iż integralną częścią umowy stron były regulamin konkursu „V.”, kopia wniosku o udzielenie „Vouchera” nr (...), wzór raportu z wykonania projektu badawczego, wzór wniosku o płatność (§ 12). Ustalił także, iż postanowienia umowy z dnia 30.06.2014r. były sprzeczne z postanowieniami regulaminu i wzoru umowy zgodnie, z którymi podatek od towarów i usług VAT był kosztem niekwalifikowanym. Sprzeczność ta nastąpiła na skutek omyłkowego użycia wzorca umowy stanowiącego załącznik do regulaminu konkursu z 2013r. tj roku poprzedniego (k-7 uzasadnienia). W rozważaniach prawnych Sąd Rejonowy zawarł słuszne stwierdzenie, iż zgodnie z art. 385§1 k.c. w razie sprzeczności treści umowy z wzorcem umowy, do którego należy zakwalifikować regulamin umowy strony są związane treścią umowy. Pogląd ten Sąd Okręgowy w całości podziela. Przede wszystkim jednak uznać należy za chybiony zarzut , iż regulamin przedmiotowego konkursu nie był regulaminem, a tym samym wzorcem umowy w rozumieniu przepisu art. 384§1 k.c. Wskazać należy, iż pojęcie wzorzec umowy zostało wprowadzone do prawa polskiego ustawą z 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, a zatem jest to pojęcie ustawowe. Ustawodawca nie zdecydował się jednak na definicję wzorca umowy. Istotą wzorca umowy jest jego jednostronny i standardowy (powtarzalny) charakter. Jak zauważa M. B. : „Przez wzorce umów należy rozumieć wszystkie klauzule umowne, które zostały przygotowane z góry na użytek przyszłych umów. Są one opracowywane jednostronnie przez podmioty (lub na ich zlecenie), które zamierzają zawrzeć wiele umów na identycznych warunkach kontraktowych”. Kodeks cywilny przykładowo wskazuje, że wzorce umów to w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów i regulaminy.

Nie ulega wątpliwości iż opracowany na potrzeby konkursu regulamin w 2014r. został jednostronnie ustalony przez pozwanego. Określał on zasady przystąpienia do konkursu, warunki, które musi spełnić zainteresowany podmiot

aby mógł otrzymać pomoc i zawrzeć umowę, zasady przyznania pomocy i jej wypłaty. Regulamin ten został z góry przygotowany na użytek wielu przyszłych umów. W rezultacie zarzut pozwanego, iż przedmiotowy regulamin nie może stanowić wzorca umownego w rozumieniu art. 384§1 k.c. nie znajdował podstaw. Zwrócić przy tym należy, że z mocy art. 384 § 1 KC regulamin jest jedną spośród wymienionych tym przepisem szczególnych postaci wzorca umowy, a więc, jak każdy wzorzec umowy, ustalany jest przez jedną ze stron. Ma on odrębny charakter i nie może być utożsamiany z samą umową. O jurydycznej odrębności wzorca umowy od umowy świadczy najlepiej norma art. 385 KC, przyznająca priorytet treści umowy w razie jej sprzeczności z postanowieniami wzorca umowy. Natomiast odrębną kwestią są określone ustawowo przesłanki związania drugiej strony umowy wzorcem umowy, ustalonym przez jej kontrahenta, którymi są doręczenie jej wzorca przed zawarciem umowy (art. 384 § 1 KC) albo łatwość dowiedzenia się o jego treści (art. 384 § 2 KC). Spełnienie się ustawowych przesłanek związania adresata wzorca umowy jego treścią nie nadaje jednak temu wzorcowi charakteru umowy. Umowa zawarta między stroną będącą twórcą wzorca umowy i jej kontrahentem - adresatem wzorca, jest odrębną czynnością prawną kreującą węzeł obligacyjny. Jednak treść tego stosunku obligacyjnego wyznaczają wówczas nie tylko postanowienia zawartej między stronami umowy, ale także i postanowienia wzorca umowy (a więc również regulaminu) ustalonego przez jedną ze stron, o ile spełniona została przesłanka związania tym wzorcem drugiej strony umowy tj. adresata wzorca. Taka sytuacja występuje w przypadku jasnej nie budzącej wątpliwości treści stosunku umownego a zatem wtedy gdy umowa stron odzwierciedla treść regulacji wzorca umowy (regulaminu). Natomiast w sytuacji zachodzącej sprzeczności pomiędzy treścią postanowień stosunku obligacyjnego i postanowieniami regulaminu zastosowanie znajduje art. 385§1kc Wbrew zarzutowi apelacji treści postanowienia umownego zawartego w § 4 ust 3 pkt 1 i ust 4 umowy z dnia 30.06.2014r. była sprzeczna z treścią regulaminu stanowiącego integralną część umowy na którą to integralność wskazywał §12 umowy. Zgodnie z w § 4 ust 3 pkt 1 i ust 4 umowy kosztem niekwalifikowanym był m.in. podatek od towarów i usług VAT w części dotyczącej szkoleń, a w pozostałej części – o ile powód miał prawną możliwość odzyskania kosztów tego podatku, podatek od towarów i usług VAT mógł zostać uznany za koszt kwalifikowany, pod warunkiem, że powód złożył oświadczenie o braku prawnej możliwości jego odzyskania. Umowa wprost zatem gwarantowała prawną możliwość zwrotu podatku VAT dla powoda i niewątpliwie takie rozwiązanie było korzystne dla powoda. Tymczasem takiego zwrotu nie przewidywał regulamin obowiązujący w ramach konkursu, który w § 5 ust 4 i § 6 ust 4a stanowił, iż podatek od towarów i usług VAT jest kosztem niekwalifikowanym. Powyższe doprowadziło do sprzeczności pomiędzy treścią umowy a jej wzorcem. Norma wyinterpretowana bowiem z treści postanowienia umownego, nie mogła znaleźć zastosowania równocześnie z normą wyinterpretowaną z treści wzorca w tym przypadku regulaminu. W takiej sytuacji nie budziło wątpliwości zastosowanie przez Sąd Rejonowy treści art. 385 § 1 k.c. Wyraża on zasadę pierwszeństwa umowy przed postanowieniami wzorca. Zasada ta działa jednokierunkowo, tzn. zawsze na rzecz regulacji umownej, niezależnie od tego, czy jest ona korzystniejsza od regulacji zawartej we wzorcu. Norma zawarta we wzorcu umowy może bowiem jedynie uzupełniać regulację, wyznaczaną normami umownymi. Komentowany przepis potwierdza jednocześnie, że wzorzec umowy nie może być utożsamiany z samą umową (zob. E. Łętowska, Prawo umów, 2002, s. 320–321 oraz wyr. SN z 20.1.2011 r., I CSK 218/10, MoP 2011, Nr 18, s. 997–998). W rezultacie okoliczność, iż regulamin a także inne dokumenty powołane w §12 umowy zostały uznane za część umowy nie oznacza, iż Sąd Rejonowy błędnie zastosował treść art. 385 §1 k.p.c. Powołany przepis bowiem znajduje zastosowanie właśnie w sytuacji sprzeczności treści niektórym postanowień umowy z wzorcem umowy wyznaczającym jego typową treść. Powyższe należy odnieść także do pozostałych dokumentów wymienionych w §12 umowy opartych w istocie na treści regulaminu a więc wzorca umowy. Przyznanie w takiej sytuacji pierwszeństwa postanowieniom regulaminu przed umową nie znajduje żadnej podstawy prawnej.

Ponadto wskazać należy, iż gdyby podzielić pogląd apelującego, iż regulamin konkursu nie miał charakteru regulaminu w rozumieniu art. 384 k.c. bowiem takie regulaminy mogą dotyczyć jedynie umów wzajemnych to w sprawie nie występowałby problem jego sprzeczności z umową. W rezultacie dla stron wiążącą byłaby treść umowy a jej wewnętrzną sprzeczność należałoby ocenić z punktu widzenia art. 65§2 k.c. .

Jednakże zarzut naruszenia art. 60 k.c. w zw z art. 65 §1 i 2 k.c. był chybiony. Apelujący podkreślił, iż Sąd Rejonowy winien przede wszystkim zbadać jaki był zgodny zamiar stron a nie opierać się na literalnej wykładni umowy. Tymczasem zebrany materiał dowodowy nie potwierdza aby pomiędzy stronami istniał zgodny zamiar

w zakresie treści oświadczeń woli objętych spornym postanowieniem umownym. Jak ustalił Sąd Rejonowy przed uzyskaniem stosownej informacji od pracownicy pozwanej powód nie miał świadomości sprzeczności umowy z dnia 30.06.2014r. z regulaminem i wzorcem umowy z pierwszego konkursu 2014r. Bez znaczenia przy tym jest okoliczność, że powód miał obowiązek zapoznać się z treścią regulaminu i innych dokumentów wymaganych przy przeprowadzeniu konkursu. Istotne jest czy w rzeczywistości zapoznawał się z tymi dokumentami i przystępując do umowy wyrażał wolę zawarcia umowy zgodnie, z którą nie otrzyma zwrotu podatku VAT. Okoliczności takiej pozwany nie wykazał a fakt, iż strony nie prowadziły negocjacji potwierdza jedynie prawidłowość ustaleń Sądu Rejonowego. Zarzut przy tym, iż od powoda działającego w formie stowarzyszenia należy wymagać wyższej staranności jest niezrozumiały. Zawarta bowiem umowa była dla powoda korzystna i całkowicie odpowiadała jego intencjom. W rezultacie ingerencja w treść umowy nawet jeżeli była ona sprzeczna z regulaminem konkursu byłaby ze strony powoda w istocie działaniem nieracjonalnym. Wskazać przy tym należy, iż powód działał w zaufaniu do pozwanej i był przekonany, że przygotowana przez niego treść umowy jest poprawna. Zarzut co do konieczności zachowania staranności i rzetelności możnaby w istocie postawić także pozwanemu dysponującemu szerokim zapleczem obsługi prawno- administracyjnej, który w chwili zawierania umowy nie skonfrontował jej treści z obowiązującym regulaminem i do chwili ujawnienia przez pracownika pozostawał w nieświadomości co do występującej sprzeczności. Ponadto Sąd Okręgowy nie zna takiego zwyczaju czy zasady współżycia społecznego, która nakazywałaby podmiotowi zapoznać się z regulaminem konkursu. Taki nakaz może jedynie wynikać z zasad staranności kontrahenta przystępującego do konkursu.

Zarzut naruszenia art. 84 k.c. był także pozbawiony podstaw.

Przede wszystkim Sąd Okręgowy nie podziela rozważań Sądu Rejonowego, iż pozwany pozostawał w błędzie zawierając umowę z dnia 30.06.2014r. Zgodnie z art. 84 § 1 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. W § 2 wskazano, iż można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). W literaturze i orzecznictwie podkreśla się, iż możliwość powołania się na błąd jest wyłączona, jeśli wywołany był on lekkomyślnością osoby składającej oświadczenie woli, polegającą na niedołożeniu należytej staranności w celu zbadania okoliczności faktycznych. W piśmiennictwie podkreśla się, że zaniedbanie zapoznania się z treścią podpisywanego dokumentu wyklucza powoływanie się na błąd. Tymczasem w niniejszej sprawie z taką sytuacją mamy do czynienia. Błąd pozwanej wynikał przede wszystkim z tego, iż nie dołożono należytej staranności w przygotowaniu treści umowy. Umowa ta winna bowiem uwzględniać wszystkie zmiany uwzględnione w regulaminie konkursu w stosunku do konkursów z lat ubiegłych. Uważana lektura regulaminu pozwoliłaby pozwanemu prawidłowo przygotować treść umowy w zakresie niekwalifikowalności podatku VAT. Umowa taka winna być także przed jej podpisaniem przeczytana i skonfrontowana z treścią obowiązującego regulaminu. Tego rodzaju aktów staranności jednak pozwany nie przedsięwziął co pozwala uznać, iż pomyłka w zakresie kwalifikowalności podatku VAT zawarta w umowie poswatała na skutek zaniedbań ze strony pozwanej. Wskazać przy tym należy, iż treść umowy znalazła akceptację ze strony, aż pięciu pracowników pozwanej.

Ponadto nawet gdyby uznać, iż pozwany mógł powołać się na błąd to Sąd Okręgowy w całości podziela pogląd Sądu Rejonowego, iż uprawniony nie może uchylić się jedynie od niektórych postanowień umowy z zamiarem pozostawienia w mocy pozostałych, dążąc w ten sposób do doprowadzenia do obowiązywania czynności prawnej o treści jakiej życzyłby sobie, gdyby błędu nie popełnił. Stanowisko takie jest ugruntowane w literaturze przedmiotu. (por.wyrok SN z 19.11.2003 r., V CK 477/02, lex 175975, uchwała SN z 24.09.2004r. II PZP 8/04 ,). Zgodzić się przy tym należy z apelującym, iż orzeczenia Sądu Najwyższego czy piśmiennictwo prawnicze nie jest źródłem prawa niemniej stanowi istotną pomoc w jego wykładni. Zarzut, iż pogląd Sadu nie może być odnoszony do świadczeń podzielnych nie znajduje podstaw. W ocenie Sadu Okręgowego kwestia ta pozostaje bez znaczenia dla możliwości uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli. Podkreślić należy, iż skutkiem złożenia przez strony zgodnych oświadczeń woli było zawarcie umowy.

Uchylenie się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli z powołaniem na błąd, niezależnie czy dotyczy świadczenia podzielnego czy też nie, zawsze skutkuje unieważnieniem umowy jako takiej. Zostaje bowiem unicestwiony konieczny warunek jej zawarcia, jakim są zgodne oświadczenia woli. Żaden przepis nie przewiduje możliwości uchylecia się jedynie od jednego z elementów oświadczenia woli, tak aby samo oświadczenie pozostało, ale w zmienionej postaci a umowa utrzymała się. Byłaby to całkowicie odmienna instytucja prawna, której istnienia nie można wywodzić na podstawie wykładni a maiori ad minus, gdyż pozwala ona jedynie na przyjęcie, że jeśli norma prawna dozwala na coś więcej to dozwala też na coś mniej. Natomiast na podstawie tego wniosku nie można twierdzić, że norma prawna dozwala na coś innego, jak chce tego skarżący.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację .

Anna Kulczewska-Garcia Marcin Miczke Adrianna Brzozowska